

Relationship between alexithymia and empathy in nursing and midwifery students¹

Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinde aleksitimi ile empati arasındaki ilişki

Sinem Yalnızoğlu Çaka²
Sümeyra Topal³
Tijen Nemet⁴
Nursan Çınar⁵

Abstract

Aim: This study was carried out to determine the relationship between alexithymia and empathy in nursing and midwifery students. **Method:** This descriptive, correlational and cross-sectional study was performed 240 students who volunteered to participate in the study on the date during which data were collected studying at the nursing and midwifery department of the Faculty of Health Sciences of a state university during the 2016-2017 Spring Semester. Data were collected using the Personal Information Form, the Basic Empathy Scale (BES) and the Toronto Alexithymia Scale (TAS-20). Frequency, percentage, mean, Mann-Whitney U test for binary groups, Kruskal-Wallis H Test and Spearman correlation analysis test for more than two groups were used in the evaluation of data. **Findings:** The average age of 240 students who participated in the study was 21.72 ± 1.30 years, and 66.3% of them (n=159) were nursing students while 33.7% of them (n=81) were midwifery students. When the

Özet

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinde aleksitimi ile empati arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapıldı. **Yöntem:** Tanımlayıcı, ilişki arayıcı ve kesitsel nitelikte yapılan çalışma, 2016-2017 Bahar Yarıyılı'nda verilerin toplandığı tarihte çalışmaya katılmaya gönüllü 240 öğrenci ile gerçekleştirildi. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Temel Empati Ölçeği (TEÖ) ve Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20) kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde; frekans, yüzde, ortalama, ikili gruplarda Mann Whitney U Testi, ikiden fazla gruplarda Kruskal Wallis-H testi ve Spearman korelasyon analiz testi kullanıldı. **Bulgular:** Araştırmaya katılan 240 öğrencinin yaş ortalamaları 21.72 ± 1.30 , %66.3'ü (n=159) hemşirelik ve %33.7'si (n=81) ebelik öğrencisi idi. TAÖ-20 puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin %15.4'ünün (n=37) 61 ve üstü puan olarak aleksitimik gruba dahil olduğu saptandı. TEÖ ve TAÖ-20 ölçekleri arasında zıt yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu saptandı ($r = -.167, p = .010$). **Sonuç:** Öğrencilerin aleksitimi ile

¹ This study was presented orally at the I. International Health Sciences Congress 29 June- 1 July, Aydın, Turkey, 2017.

² PhD Student, Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, sinemyalnizoglu@sakaraya.edu.tr

³ PhD Student, Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, sumeyratopal@sakaraya.edu.tr

⁴ MSc. Lecturer, Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, tnemet@sakaraya.edu.tr

⁵ Professor, Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Pediatric Nursing, ndede@sakaraya.edu.tr

averages of the TAS-20 scores were examined, it was determined that 15.4% (n=37) of the students had a score of 61 or more and included alexithymic group. There was a significant negative relationship between the BES and TAS-20 ($r=-.167$, $p=.010$). **Conclusion:** It is observed that there is a negative relationship between students' alexithymia and empathy and that individuals without alexithymia tendency have higher empathy developing skills.

empati arasında zıt yönde bir ilişki olduğu, aleksitimi eğilimi olmayan bireylerin empati kurma yeteneklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik ve ebelik öğrencisi; aleksitimi; empati.

Keywords: Nursing and midwifery student; alexithymia; empathy.

(Extended English summary is at the end of this document)

1. Giriş

İnsan ilişkilerinde sosyal etkileşimin en önemli ögesi duygularımız oluşturmaktadır (Oktay ve Batıgün, 2014). Bireyin, kendisinin ve diğer insanların duygularının farkında olması fiziksel, psikososyal açıdan iyilik halinin önemli bir parçasıdır (Eid ve Boucher, 2012). Kişilerin duygularını tanıma becerisi; bireyin iç dünyası ile kuracağı içsel iletişimin temelini oluşturması yoluyla çevresiyle kuracağı iletişimde etkili olur (Gürkan ve Ekitli, 2015). Fakat çeşitli nedenlerden çoğu insan duygularını fark etme, tanıma ve kelimeye dökmede sorun yaşar. Duyguların yeterince ifade edilememesi ve duygusal yoğunluğun da düşük olması halinde karşılaşılan bu sıkıntı aleksitimi (alexithymia) olarak tanımlanmaktadır (Koçak, 2002).

Aleksitimi Yunanca köklerden türetilmiş olup (A:yok, lexis: söz, thymos: duygu), Türkçe'de "duygular için söz yokluğu, duygusal sağırlık," gibi ifadelerle karşılık gelmektedir (Koçak, 2002). İlk kez Sifneos (1977) tarafından kullanılan aleksitimi kavramı, bireylerin duygularını yaşama ve anlatma dökme biçimlerini etkileyen duyguların bozukluğu olarak ifade edilmiştir (Sifneos, 1973). Şahin (1991), aleksitimi kavramının tanımını daha da zenginleştirerek duyguların söz veya kelimelerle ifade edilemeyişi, yani duygulara karşı "dilsiz" olmakla kalmayıp aynı zamanda "sağır" olunması şeklinde belirtmiştir (Şahin, 1992). Aleksitimi kavramı sadece ruh sağlığı alanına özgü bir terim değildir. Literatür incelendiğinde, sağlıklı kişilerle yapılan araştırmalarda aleksitimi sıklığının %10'nun üzerinde olduğu görülmüştür (Deng ve ark, 2013; Ünal, 2004; Bağcı, 2008).

Aleksitimik bireyler, iletişimin önemli bir parçası olan duyguları fark etme ve ifade etmede yetersizdirler. Kendi duygularını tanımada zorlanan birey, çevresindeki insanların duygularını tanıma ve anlamada da güçlük yaşar. Diğer bir ifade ile birey, karşısındaki kişilerin hislerine duyarlı değildir. Ayrıca, aleksitimik kişilerin empati becerilerinde de yetersizlik olduğu gözlemlenmiştir (Grynberg ve ark, 2010; Aaron ve ark, 2015). Duyguların doğru bir şekilde ifade edilmesi ve karşısındaki kişinin duygularının anlaşılması etkili iletişim sürecinde temel bir basamaktır (Bağcı, 2008). Hasta ile sürekli iletişim halinde olan hemşirelik ve ebelik öğrencilerde de bu açıdan aleksitiminin incelenmesi önemlidir.

Empatinin genel olarak tanımı bireyin herhangi bir duruma/olaya karşısındaki kişinin bakış açısı ile bakması, duygu ve düşünceleri doğru şekilde anlayarak sağlıklı bir iletişim kurabilmesidir. Empatik becerinin tanımı ise kişilerin karşısındaki bireylere karşı empati kurabilme durumunu ifade eder. Empati, sağlıklı iletişimin mihenk taşıdır (Aaron ve ark, 2015; Dökmen, 1994). Hemşire/ebeler hasta ya da sağlıklı bireylere bakım hizmeti verirken kişisel ilişkilerden farklı olarak terapötik iletişim kurarak sorumluluklarını yerine getirir.

Bireylerle etkileşimde iletişimin önemli bir yeri vardır. Kişilerarası etkileşimin önemli olduğu meslek gruplarından biri de sağlık hizmetlerine dahil olan hemşirelik ve ebelik mesleğidir (Yalçın ve Aşçı, 2011). Hemşireler/ ebeler, insanlarla kurdukları kişilerarası ilişkiler yoluyla temel rollerinden biri olan bakım işlevlerini yerine getirebilmektedirler (Özcan, 2012). Birçok kaynakta da hemşirelik kuramcılarının, hasta-hemşire etkileşiminde iletişimin önemini vurguladığından söz edilmekte ve iletişimin önemine değinilmektedir (Yalçın ve Aşçı, 2011; Aktaş ve Pasinoğlu, 2016). Bu iletişimin kalitesini ise empati yeteneği belirlemektedir (Aktaş ve Pasinoğlu, 2016; Karaca ve ark, 2013). Empati, terapötik iletişimin asıl ögesini oluşturur. Hasta ve sağlık personeli arasındaki terapötik iletişimin iyi olması bakımın kalitesini artırır (Özcan, 2012). Hemşirelerin ve ebelerin hasta veya sağlıklı bireyi doğru biçimde anlaması, gereksinimlerini saptaması, uygun girişimleri planlaması ve yapması için empati becerisinin iyi olması gereklidir. Literatür incelendiğinde, hemşire/ebelerin empati ve iletişim becerilerini içeren yeterli sayıda çalışma mevcut iken, empati becerilerini olumsuz etkileyebilecek aleksitimi değişkeninin araştırıldığı çok az sayıda çalışma görülmektedir (Kamel, 2013; Aksoy ve Çoban, 2017).

2. Amaç

Sağlıklı bir iletişimi başlatan etken, duyguların ifade edilmesi ve karşındaki kişinin duygularının doğru anlaşılmasıdır. Literatürde aleksitimik bireylerin empati becerilerinin yeterince gelişmemesi kişilerarası ilişkilerde ve iletişimde problem yaşamalarının nedeni olarak açıklanmaktadır (Grynberg ve ark, 2010; Aaron, 2015; Kamel, 2013). Bu çalışmada, sağlık sisteminde ve özellikle bakım alanında önemli bir konumda bulunan hemşirelik/ebelik öğrencilerinin aleksitimi ile empati becerileri arasındaki ilişki belirlenmiştir.

3. Yöntem ve Gereç

3.1. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

2016-2017 Bahar Yarıyılı'nda (Şubat- Mayıs) Sakarya'da bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yürütüldü.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 3. ve 4. sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinin tamamı (N=386), örneklemini ise çalışmanın yapıldığı süre içerisinde devamsız olmayan, çalışmaya katılmaya gönüllü öğrenciler (n=240) oluşturdu.

3.3. Araştırma Tipi

Bu araştırma, hemşirelik ve ebelik bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin aleksitimi ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve etki eden faktörleri saptamak amacı ile yapılan, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte kesitsel bir çalışmadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında öğrencilerin tanıtıcı bilgilerini içeren "Tanıtıcı Bilgi Formu", temel empati düzeylerini ölçmek için "Temel Empati Ölçeği (TEÖ)" ve aleksitimi düzeylerini ölçmek için "Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)" kullanıldı.

3.4.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Literatür gözden geçirilerek araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf, çalışma ve ekonomik durum, kardeş sayısı, anne-baba öğrenim durumu vb. sosyodemografik özelliklerini içeren toplam 13 sorudan oluşan formdur.

3.4.2. Temel Empati Ölçeği (TEÖ)

Jolliffe ve Farrington'ın (2006) geliştirdiği ölçek, beşli Likert tipi ve 20 maddeyi içeren bir ölçektir (Jolliffe ve Farrington, 2006). Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği, Topçu ve arkadaşları (2010) tarafından yapılmıştır (Topçu, 2010). Ölçek bilişsel ve duygusal olmak üzere iki alt boyutu içermektedir. Ölçekten bilişsel empati alt boyutu için 9-45 arası, duygusal empati alt boyutu için ise 11-55 arası puan alınabilmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puanlar 20 ile 100 arasında değişmekte ve toplam puanın yüksekliği bireyin empati düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu araştırma için iç güvenilirlik katsayısı .83 olarak bulunmuştur.

3.4.3. Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)

Parker, Taylor ve Bagby tarafından geliştirilmiştir (Taylor ve ark, 2003). Güleç ve arkadaşları (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanan TAÖ-20, 20 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçektir (Güleç ve ark, 2009). Ölçeğin 4, 5, 10, 18 ve 19. maddeleri tersten puanlanmaktadır. Ölçekten en yüksek toplam 100 puan, en düşük ise 20 puan alınabilmektedir. Ölçekten 51 ve altı puan alımı aleksitimik olmayan, 52-60 arasında puan alımı orta düzey aleksitimik, 61 ve üstü puan alımı ise aleksitimik grubu oluşturmaktadır. Ölçeğin orijinalinde iç güvenirlik katsayısı .78 olarak hesaplanmış iken, bu araştırmada .77 olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından öğrencilere çalışma hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra, veri toplama formları dağıtılmış ve öğrenciler tarafından sınıf ortamında, 10-15 dakikalık sürede doldurulması istenmiştir.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın kesitsel tipte olması sonuçların ülke geneline yayılımını engellemektedir. Ayrıca çalışmanın sonuçları öğrencilerin kendi ifadelerine dayanmaktadır.

3.7. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce ilgili kurumdan yazılı izin alındı. Öğrencilere araştırmanın konusu ile ilgili bilgi verildikten sonra gönüllü olanlar çalışmaya dahil edilmiştir.

3.8. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı ile bilgisayar ortamında analiz edildi. Tanımlayıcı istatistikler olarak sayı, yüzde, ortalama ve standart sapmadan yararlanılmıştır. Normallige uygunluk Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildi. Normal dağılıma uymayan verilerde, değişken türüne göre Mann Whitney U testi veya Kruskal Wallis-H Testi uygulandı. Ölçekler arasındaki ilişki ise Spearman korelasyon analizi ile incelendi. Anlamlılık düzeyi olarak 0.05 alındı.

4. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.72 ± 1.30 olup, %87.5'inin kadın ve %79.6'sının ekonomik durumunun gelir-gider denginin orta düzeyde olduğu belirlendi. Öğrencilerin, %80.4'ünün çekirdek aile yapısında, %64.6'sının 1-3 kardeşe sahip ve %70.0'inin okul başarı durumunun orta düzeyde olduğu belirlendi.

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ile Toronto Aleksitimi Ölçeği ile Temel Empati Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=240)

SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	n	test	TAÖ-20 toplam		TEÖ toplam	
			Ort±SS	p	Ort±SS	p
Cinsiyet	Kadın	210 (87.5)	51.01±8.84	0.217	76.63±8.61	0.000*
	Erkek	30 (12.5)	53.27±9.68		66.50±7.03	*
Bölüm	Hemşirelik	159 (66.3)	50.58±8.94	0.109	74.86±8.92	0.367
	Ebelik	81 (33.8)	52.71±8.90		76.34±9.31	
Sınıf	3. Sınıf	128 (53.3)	52.44±9.08	0.043*	75.27±9.41	0.803
	4. Sınıf	112 (46.7)	50.02±8.70		75.47±8.69	
Çalışma durumu	Çalışıyor	24 (10.0)	47.71±8.80	0.058	76.29±8.86	0.562
	Çalışmıyor	216 (90.0)	51.70±8.91		75.26±9.09	
Ekonomik durum	Gelir-giderden az (1)	4 (1.7)	52.25±9.95	KW	66.50±3.42	0.036*
	Gelir-giderden denk (2)	191 (79.6)	51.84±8.61		75.98±8.85	
	Gelir-giderden fazla (3)	45 (18.8)	48.96±10.11		73.51±9.72	

Aile tipi	Çekirdek Aile	193 (80.4)	KW	51.03±9.07	0.523	75.16±8.75	0.150
	Geniş Aile	43 (17.9)		52.26±7.95		75.60±10.51	
	Parçalanmış Aile	4 (1.7)		53.75±14.93		82.75±4.72	
Kardeş sayısı	Tek çocuk	3 (1.3)	KW	43.33±3.79	0.195	75.00±7.81	0.088
	1-3 kardeş	155 (64.6)		51.11±8.89		76.28±8.79	
	4 ve üzeri	82 (34.2)		51.94±9.14		73.65±9.45	
Okul başarı durumu	Başarılı (1)	62 (25.8)	KW	48.90±8.11	0.012 ^b *	75.03±10.44	0.869
	Orta düzeyde (2)	168 (70.0)		51.77±8.94		75.54±8.46	
	Başarısız (3)	10 (4.2)		58.40±10.33		74.50±10.51	

MWU: Mann Whitney U Testi. KW: Kruskal Wallis-H Testi. a: 1-2. b: 1-3 * p<0.05 ** p<0.001

Öğrencilerin bölüm, çalışma durumu, aile tipi, kardeş sayısı gibi sosyo demografik özelliklerinin TAÖ-20 ve TEÖ puan ortalamalarına etki etmediği belirlendi ($p > 0.05$). Bununla birlikte gruplar karşılaştırıldığında kız öğrencilerin TEÖ puan ortalamalarının ($Z: -5,809$, $p: 0.000$), erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptandı. Öğrenciler sınıflarına göre değerlendirildiğinde ise 3. sınıf öğrencilerinin TAÖ-20 puan ortalamalarının ($Z: -2,021$, $p: 0.043$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptandı. Öğrencilerin okul başarı durumu değerlendirildiğinde, başarılı olanların başarısız olanlara göre TAÖ-20 puan ortalamalarının ($X^2: 8.905$, $p: 0.012$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptandı. Öğrencilerin ekonomik durumu gelir-gider denk olanların ise az olanlara göre TEÖ puan ortalamalarının ($X^2: 6.667$, $p: 0.012$), yüksek olduğu saptandı (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Temel Empati Ölçeği ile Toronto Aleksitimi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması (n=240)

Temel Empati Ölçeği Alt Gruplar	Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)	
	r	p
Duygusal Empati	-.035	.590
Bilişsel Empati	-.348	.000**
Temel Empati Ölçeği	-.192	.003**

r: Spearman Korelasyon Analizi

* p<0.05

** p<0.001

Öğrencilerin TAÖ-20 puan ortalamaları 51.30 ± 8.96 , TEÖ puan ortalamaları ise 75.36 ± 9.06 idi. Ölçekten ırmı aleksitimik olmayan, 52-60 arasında puan alımı orta düzey aleksitimik, 61 ve üstü puan alımı ise aleksitimik grubu oluşturmaktadır. TAÖ-20 puan ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin %52.5'inin (n=126) 51 ve altı puan aldığı, %32.1'inin (n=77) 52-60 arasında puan alarak orta düzey aleksitimik olduğu, %15.4'ünün (n=37) 61 ve üstü puan alarak aleksitimik gruba dahil olduğu saptandı. TEÖ alt boyutları incelendiğinde ise duygusal empati alt boyutu puan ortalamasının 40.28 ± 5.57 , ve bilişsel empati alt boyutu puan ortalamasının 40.28 ± 5.57 olduğu belirlendi. Ölçekten alınan puan ortalamalarına göre, öğrencilerin TAÖ-20 puan ortalamalarının kesme puanın altında kaldığı, ancak aleksitimi düzeylerinin orta grupta olduğu saptandı. TAÖ-20 ile TEÖ alt boyutlarından bilişsel empati (r: -.348, p: 0.000) arasında istatistiksel olarak zayıf düzeyde zıt yönde ilişki olduğu saptandı. Ayrıca, TAÖ-20 ile TEÖ ölçekleri arasında zıt yönde istatistiksel olarak zayıf düzeyde ilişki olduğu saptandı (r: -.192, p: 0.003) (Tablo 2).

5. Tartışma

Aleksitimik bireyler, kendi duyguları ile birlikte karşısındaki kişilerin hissettiklerini anlamada da problem yaşarlar. Bu durum, aleksitimik kişilerin empati yeteneklerinin sınırlanmasına sebep olabilir (Koçak, 2002; Grynberg ve ark, 2010; Aaron ve ark, 2015). Yurt dışında yapılan bir çalışmada, bireylerin aleksitimi ile empati düzeyleri arasında zıt yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Guttman, 2002). Koçak (2002) yaptığı çalışmada ise aleksitimi düzeyi yüksek olanların, empati düzeylerinin düşük olduğu belirtilmiştir (Koçak, 2002). Bu çalışmada TAÖ-20 puan ortalamasının kesme puanın altında kaldığı ancak aleksitimi düzeylerinin orta düzeyde olduğu saptandı. Öğrencilerin aleksitimi ile empati puanları arasında zıt yönde bir ilişki olduğu, aleksitimi eğilimi olmayan bireylerin empati kurma yeteneklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bakımdan çalışma sonuçları diğer araştırmalarla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet faktörü ile aleksitimi puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan erkek öğrenci sayısına bakıldığında hemşirelik bölümü 3. sınıfta 50, 4. sınıfta 23 erkek öğrenci mevcuttur. Ebelik bölümünde ise erkek öğrenci bulunmamaktadır. Bu açıdan örnekleme, araştırmaya katılmaya gönüllü 30 erkek öğrenci oluşturmuştur. Konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, aleksitiminin kadınlara göre erkeklerde daha sık görüldüğü bildirilirken, bazı çalışmalarda da, bu araştırmadaki bulgularda olduğu gibi cinsiyetin herhangi bir farklılığa neden olmadığı da belirtilmektedir (Bağcı, 2008; Aksoy ve Çoban, 2017; Mattila, 2006; Oktay ve Batıgün, 2014). Ayrıca, yapılan bazı çalışmalarda cinsiyet ile empati becerileri arasında farklılık bulunmadığı, bazılarında ise empati becerisinin kadınlarda daha fazla olduğu görülmektedir (Özcan, 2012; Cetişli ve ark, 2016; Shapiro ve ark, 2014; Kadioğlu ve ark, 2011; Tully, 2004; Hong ve ark, 2012). Bu çalışmada da hemşirelik/ebelik öğrencilerinin cinsiyete göre empati düzeyleri incelendiğinde kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 1). Literatür incelendiğinde yapılan çalışmalarda, kadınların erkeklere kıyasla duygusal zekalarının ve buna bağlı olarak duygusal tepkileri yönetme, zamanında kullanım yeteneğinin daha yüksek olmasının, empati yapma becerisindeki yüksekliği açıklayabileceğini düşündürmüştür (Ahmad ve ark, 2009; Naghavi ve Redzuan, 2011).

Okul başarı durumu ile TAÖ-20'den aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde başarılı olanların başarısız olanlara göre TAÖ-20 puan ortalamalarının anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sınıflara göre aleksitimi puan ortalamaları değerlendirildiğinde, aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Üçüncü sınıfta öğrencilerinin aleksitimi puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 1). Literatürde aleksitiminin, stresli durumlar karşısında sağlıklı olmayan bir başa çıkma yöntemi olarak ortaya çıkabileceği gözlemlenmektedir. Bir araştırmada, son sınıfta okuyan öğrencilerinin stres düzeylerinin diğer sınıflara kıyasla yüksek olduğu saptanmıştır (Hasan ve ark, 2013). Aksoy ve Çoban'ın yaptığı bir çalışmada, üçüncü ve dördüncü sınıfların ikinci sınıfa nazaran daha yüksek oranda aleksitimi puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Aksoy ve Çoban, 2017). Hemşirelik 1. sınıf ve 4. sınıflarla yapılan çalışmada 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıflara göre empati becerileri daha yüksek olduğu saptanmıştır (Özcan, 2012). Bu araştırmada öğrencilerin sınıflarına göre TEÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan bir farkın olmadığı bulunmuştur (Tablo 1). Yurt dışında yapılan ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan tıp öğrencileri kapsayan bir çalışmada, bir yıllık süreçte empati puan ortalamalarının arttığı, ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olmadığı saptanmıştır (Neuman ve ark, 2012). Öğrencilerin sınıfları ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelen başka bir çalışmada, öğrenim görülen sınıf arttıkça empati düzeylerinin de artması yönünde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür (Tully, 2004; Hong ve ark, 2012). Öğrencilerin öğrenme isteğinin ve merakının, eğitimin ilk yıllarında çok daha fazla olması bu farkı açıklayabilir.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin gelir düzeylerine göre aleksitimi puanları incelendiğinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların bir kısmı bu araştırmadaki bulguları desteklemektedir (Bağcı, 2008; Aksoy ve Çoban, 2017). Literatürde düşük gelir düzeyine sahip kişilerde aleksitiminin görülme sıklığının daha fazla olduğu da belirtilmektedir (Mattila ve ark, 2006; Türk, 1992). Ayrıca, ekonomik durumu gelir-gider denk olanların, az olanlara

göre TEÖ puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde bu bulgu ile ilgili veriye rastlanılmamıştır.

6. Sonuç ve Öneriler

Hasta ya da sağlıklı bireyle kaliteli, güvenli bir iletişim kurularak bakım hizmetlerinin verilmesi için duyguların açığa çıkartılması önemlidir. Ancak farklı nedenlerden ötürü çoğu insan duygularının farkına varmada, tanımada ve ifade etmede sorun yaşar. Kendi duygularını ifade etmede zorlanan aleksitimik bireylerin karşlarındaki kişilerle empati kurmasının beklenmesi zordur. Fakat empati hasta bakımının en temel ögesidir. Sağlık personeli ile hasta arasındaki iletişimin garantisi empatinin kurulmasına bağlıdır. Bu sebeple geleceğin hemşiresi ve ebesi olacak öğrencilerin mesleki bilgilerle donatılırken aleksitimik bulguların incelenmesi ve duygusal farkındalıklarını artırmaya yönelik programların yapılması ve öğrencilerin empati becerilerini kazanmaları bakım hizmetleri adına önemli olacaktır.

Bu araştırmada, hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile çalışılmamış bir konu olan aleksitimi incelenmiş ve konuya ilgi çekilmesi hedeflenmiştir. Bu sayede ileride konu hakkında farklı çalışmaların yapılmasını araştırmacılara düşündüreceği görüşündeyiz. Alanda ve öncelikli olarak özellikli bölümlerde (yoğun bakım, acil, yenidoğan, ruh sağlığı vb.) çalışan hemşire ve ebelerde benzer çalışmalar yapılabilir. Aleksitimi bu çalışmada empati eğilimi ile birlikte incelenmiştir. Başka kavramlarla ilişkisi (duygusal zeka, stres, tükenmişli vb.) de incelenmelidir.

7. Kaynaklar

- Aaron, R. V., Benson, T. L., Park, S. (2015). Investigating the role of alexithymia on the empathic deficits found in schizotypy and autism spectrum traits. *Personality and Individual Differences*, 77, 215-220. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.12.032>
- Ahmad, S., Bangash, H., & Khan, S. A. (2009). Emotional intelligence and gender differences. *Sarhad J. Agric*, 25(1), 127-130.
- Aksoy, M., & Ipek Çoban, G. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Aleksitimi Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *HEAD*, 14(1), 45-51. View Article: DOI: <https://doi.org/10.5222/HEAD.2017.045>
- Aktaş, S., & Pasinlioğlu, T. (2016). Ebenin Empatik İletişim Becerisinin Doğum Eylemine ve Doğum Sonrası Döneme Etkisi. *Journal Of Anatolia Nursing And Health Sciences*, 19, 38-45.
- Bağcı, T. (2008). Üniversite öğrencilerinin aleksitimi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Boker, J. R., Shapiro, J., Morrison, E. H. (2004). Teaching empathy to first year medical students: evaluation of an elective literature and medicine course. *Education for Health*, 17(1), 73-84. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1080/13576280310001656196>
- Cetişli, N. E., Gülşen, I., Öztornacı, B. Ö., Ardahan, E., Uran, B. N. Ö., Top, E. D., Avdal, E. Ü. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerine göre kültürlerarası duyarlılıklar. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1): 27-33.
- Deng, Y., Ma, X., Tang, Q. (2013). Brain response during visual emotional processing: an fMRI study of alexithymia. *Psychiatry Res*, 213(3), 225-229. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2013.03.007>
- Dökmen, Ü. Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati. 1. Baskı, İstanbul: Ögünç Ofset, 1994, p. 5-26.
- Eid, P., & Boucher, S. (2012). Alexithymia and dyadic adjustment in intimate relationships: Analyses using the actor partner interdependence model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31(10), 1095-1111.
- Grynberg, D., Luminet, O., Corneille, O., Grèzes, J., Berthoz, S. (2010). Alexithymia in the interpersonal domain: A general deficit of empathy?. *Personality and individual differences*, 49(8), 845-850. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.07.013>
- Guttman, H., & Laporte, L. (2002). Alexithymia, empathy, and psychological symptoms in a family context. *Compr Psychiatry*, 43(6), 448-455. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1053/comp.2002.35905>

- Yalınzoğlu Çaka, S., Topal, S., Nemut, T., & Çınar, N. (2018). Hemşirelik ve ebellek öğrencilerinde aleksitimi ile empati arasındaki ilişki. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 996-1005. doi:[10.14687/jhs.v15i2.5285](https://doi.org/10.14687/jhs.v15i2.5285)
- Güleç, H., Köse, S., Güleç, M. Y., Çıtak, S., Evren, C., Borckardt, J., Sayar, K. (2009). Reliability and factorial validity of the Turkish version of the 20-item Toronto alexithymia scale (TAS-20). *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 19(3), 214-220.
- Gürkan, A., & Ekitli, G. B. (2015). Hemşirelik sanatında aleksitimi. *Türkiye Klinikleri J Psychiatr Nurs-Special Topics*, 1(1), 80-86.
- Hasan, S., Al-Sharqawi, N., Dashti, F., AbdulAziz, M., Abdullah, A., Shukkur, M., Bouhaimed, M., Thalib, L. (2013). Level of empathy among medical students in Kuwait University, Kuwait. *Med Princ Pract*, 22(4), 385-389. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1159/000348300>
- Hong, M., Lee, W. H., Park, J. H., Yoon, T. Y., Moon, D. S., Lee, S. M., Bahn, G. H. (2012). Changes of empathy in medical college and medical school students: 1-year follow up study. *BMC Med Educ*, 12(1), 122 (1-5). View Article: DOI: <https://doi.org/10.1186/1472-6920-12-122>
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of adolescence*, 29(4), 589-611. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.08.010>
- Kadioğlu, S., Ögenler, O., Kadioğlu, F., Okuyaz, S. (2011). Klinik eğitimin tıp fakültesi öğrencilerinin empati düzeyine etkisi. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 18(1), 33-7.
- Kamel, N. M. F. (2013). The relationship between emotional awareness and empathetic response among psychiatric hospital staff. *Life Science Journal*, 10(3), 1272-1284.
- Karaca, A., Açıkgöz, F., & Akkuş, D. (2013). Eğitim ile empatik beceri ve empatik eğilim geliştirilebilir mi? : bir sağlık yüksekokulu örneği. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 118-122.
- Koçak, R. (2002). Aleksitimi: Kuramsal çerçeve tedavi yaklaşımları ve ilgili araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 183-212.
- Mattila, A. K., Kronholm, E., Jula, A., Salminen, J. K., Koivisto, A. M., Mielonen, R. L., Joukamaa, M. (2008). Alexithymia and somatization in general population. *Psychosomatic Medicine*, 70(6), 716-722. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1097/PSY.0b013e31816ffc39>
- Mattila, A. K., Salminen, J. K., Nummi, T., Joukamaa, M. (2006). Age is strongly associated with alexithymia in the general population. *J Psychosom Res*, 61(5), 629-635. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2006.04.013>
- Naghavi, F., & Redzuan, M. (2011). The relationship between gender and emotional intelligence. *World Applied Sciences Journal*, 15(4), 555-561.
- Neumann, M., Scheffer, C., Tauschel, D., Lutz, G., Wirtz, M., Edelhäuser, F. (2012). Physician empathy: definition, outcome-relevance and its measurement in patient care and medical education. *GMS J Med Educ*, 29(1), 1-21. View Article: DOI: <https://doi.org/10.3205/zma000781>
- Oktay, B., & Batgün, A. D. (2014). Aleksitimi: Bağlanma, benlik algısı, kişilerarası ilişki tarzları ve öfke. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(33), 31-40.
- Özcan, H. (2012). Hemşirelerin empatik eğilim ve empatik becerileri: Gümüşhane örneği. *GÜSB D* 1(2), 60-68.
- Parker, J. D., Taylor, G. J., Bagby, R. M. (2003). The 20-Item Toronto Alexithymia Scale: III. Reliability and factorial validity in a community population. *J Psychosom Res*, 55(3), 269-275. View Article: DOI: [https://doi.org/10.1016/S0022-3999\(02\)00578-0](https://doi.org/10.1016/S0022-3999(02)00578-0)
- Sifneos, P. E. (1973). The prevalence of 'alexithymic' characteristics in psychosomatic patients. *Psychother Psychosom*, 22(2-6), 255-262. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1159/000286529>
- Şahin, R. A. (1992). Peptik ülserli hastalarda aleksitimik özellikler. *Türk Psikiyatri Derg*, 3(1), 26-30.
- Topçu, Ç., Baker, Ö. E., Aydın, Y. Ç. (2016). Temel empati ölçeği Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 174-182.
- Tully, A. (2004). Stress, sources of stress and ways of coping among psychiatric nursing students. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 11(1), 43-47. View Article: DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.2004.00682.x>
- Türk, M. (1992). Üniversite öğrencilerinde aleksitimik özellikler ile ruh sağlığı arasındaki ilişki. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Ünal, G. (2004). Bir grup üniversiteli gençte çekingenlik, aleksitimi ve benlik saygısının değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, 7(4), 215-222.
- Yalçın, N., & Aştı, T. (2011). Hemşire-hasta etkileşimi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 19(1), 54-59.

Extended English Summary

Our emotions constitute the most important element of social interaction in human relations. The fact that the individual is aware of the emotions of himself and other people is an important part of physical and psychosocial well-being. The ability of people to know their emotions is effective in the communication they will establish with those around them by the fact that it forms the basis of the internal communication they will establish with their inner world. However, many people have problems in recognizing, knowing and putting into words their emotions for various reasons. This distress that is encountered when emotions cannot be expressed sufficiently and emotional intensity is also low is defined as alexithymia. Alexithymic individuals are inadequate in recognizing and expressing the emotions, which are an important part of communication. The individual who has difficulty in recognizing his own emotions has also difficulty in recognizing and understanding the emotions of the people around him. In other words, the individual is not sensitive to the emotions of other people. Furthermore, it has been observed that alexithymic people have also inadequacy in empathy skills. The general definition of empathy is that the individual looks at any situation/event from the point of view of the other person and can establish a healthy communication by correctly understanding his/her thoughts and feelings. Nurses and midwives should have good empathy skills to correctly understand the patient or healthy individual, to determine their requirements, and to plan and conduct appropriate interventions. This is a cross-sectional study in the descriptive and correlational type carried out to determine the relationship between alexithymia and empathy levels of nursing and midwifery third and fourth year students and the influencing factors. This study was carried out in the Faculty of Health Sciences of a state university in the 2016-2017 Spring Semester (February-May) (n=240). The "Introductory Information Form" including the introductory information of the students, the "Basic Empathy Scale (BES)" measuring basic empathy levels, and the "Toronto Alexithymia Scale (TAS-20)" measuring alexithymia levels were used in the collection of data. In the analysis of the data, number, percentage, mean and standard deviation were used in descriptive statistics. Furthermore, the Mann Whitney U test or Kruskal Wallis-H test was applied according to the type of the variable. The relationship between the scales was analyzed by Spearman correlation analysis. The level of significance was taken as 0.05. The average age of the students participating in the study was 21.72 ± 1.30 , and it was determined that 87.5% of them were women and that the income-expenditure balance of the economic situation of 79.6% of them was at the moderate level. It was determined that 80.4% of the students had a nuclear family structure, 64.6% of them had 1-3 siblings and 70.0% of them had a moderate level of school success. It was determined that socio-demographic characteristics, such as department, working status, family type, number of siblings did not have an effect on TAS-20 and BES point averages ($p > 0.05$). In addition, when the groups were compared, it was determined that the BES point averages of female students were significantly higher compared to male students. When the students were evaluated according to their grades, it was determined that TAS-20 point averages of 3rd grade students were statistically significantly higher. When students' school success was evaluated, it was determined that the TAS-20 point averages of successful students were statistically significantly higher compared to unsuccessful students. It was determined that the BES point averages of the students with balanced income-expense in terms of economic situation were high compared to those with lower income-expense. The TAS-20 point average of the students was 51.30 ± 8.96 , and the BES point average was 75.36 ± 9.06 . When the sub-dimensions of the BES were examined, it was determined that the point average of the Emotional empathy sub-dimension was 40.28 ± 5.57 and the point average of the cognitive empathy sub-dimension was 40.28 ± 5.57 . According to point averages obtained from the scale, it was determined that the TAS-20 point average of the students was below the cut-off score but their alexithymia levels were in the middle group. It was determined that there was a statistically weak opposite

relationship between the TAS-20 and the cognitive empathy sub-dimension of the BES ($r: -.348$, $p: 0.000$). Furthermore, it was determined that there was a statistically weak opposite relationship between the TAS-20 and BES scales ($r: -.192$, $p: 0.003$). Alexithymic individuals also have problems in understanding the feelings of other people as well as their own feelings. This may lead to the limitation of empathy skills of alexithymic people. In a study carried out abroad, it was determined that there was an opposite relationship between individuals' alexithymia and empathy levels. Koçak (2002) reported that those with a high level of alexithymia had a low level of empathy. In this study, it was determined that the TAS-20 point average was below the cut-off score but the alexithymia levels were moderate. It is seen that there is an opposite relationship between alexithymia and empathy scores of students, and that the individuals without a tendency towards alexithymia have higher developing empathy skills. In this respect, the results of the study are in parallel with other studies. In conclusion, it is important to expose the emotions to provide care services by establishing a quality and safe communication with the patient or healthy individual. However, many people have problems in recognizing, knowing and expressing their emotions for different reasons. It is difficult to expect from alexithymic individuals who have difficulty in expressing their feelings to develop empathy with the other people. However, empathy is the most basic element of patient care. The guarantee of communication between healthcare personnel and the patient depends on the development of empathy. For this reason, the facts that alexithymic findings are examined and programs to increase emotional awareness are organized while the students who will be the nurses and midwives of the future are equipped with professional knowledge will be important for care services. The relevant educators can organize training programs that will increase students' recognition of feelings and awareness, and they can also develop empathy skills in this way.